

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA” sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, Arpașul-înf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercuria), Cassa de păstrare, (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreană, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Coârul (Buteni), Coârul (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Concordia (Gh.rla), Cordiana, Coroana (Bistrița), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hațegana, Însoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavosdia), Isvorul, (Sângiorgiu), Isvorul (Sebeșul-înf.), Isvorul (Ighiu), Iulia, Lăpușana, Ligeșiana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Muntea (Corniareva), Murășiana, Murășanul, Maramurașana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciana, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Ilva-mare), Rîureana (Cap.-Mănăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul-săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Silvania, Someșana, Speranța (Hosman), Steaua, Șercădiana, Șoimul (Uioara), Șoimul (Vașcău), Trârnavăana, Țimișana, Țibleșana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sânmartin), Vulturul (Tășnad), Zărândeana, Zlăgnea, Zorile.

Abonamentul:

pe 1 an K 20—, pe 1/2 an K 10—

Redactor responsabil:

VASILE VLAICU.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 15 fileri.

Băncile și lucrările agricole.

Chestiunea augmentării producției agricole, pare, s'a luat dela ordinea zilei. In pressă nu mai întâlnim acele zilnice îndemnuri și proiecte pentru lucrarea mai intensivă a pământului, pe cari le întâlneam înainte de aceasta cu cinci și șase luni. Nu mai auzim nici acele strigăte desperate, după cari augmentarea producției agricole eră conditio sine qua non pentru restabilirea economică și financiară a patriei noastre, adânc atinsă prin războiul mondial. In sfârșit nu ne mai întâlnim nici cu protestările violente contra întreprinderilor străine, cari au inundat țara pentru exploatarea rațională a fertilității ei sol. Se pare, că totul a amuțit și tot ce a mai rămas pe urma proiectelor și protestărilor de tot felul, este numai ciudata ordonanță a guvernului, privitoare la circulațiunea proprietăților de pământ, ordonanță, care își extinde însă puterea exclusiv asupra ținuturilor locuite de naționalități.

Cu toate acestea, chestiunea augmentării producției agricole, tractată cu atâta patimă în publicitate, nu a rămas fără rezultat practic. La inițiativa băncilor mari din capitală, s'au fondat și se mai fondează și acum mulțime de întreprinderi speciale în scopul lucrării mai intensive a pământului și a exploatării mai raționale a industriilor agricole. S'au cumpărat

și s'au arândat latifundii de extensiuni enorme, cari nu peste mult vor intra sub o nouă administrație, condusă de mâni mai experte și mai îndrăznețe.

Acțiunea băncilor mari din capitală a aflat răsădit și în provincie, unde deasemenea s'au pus la cale întreprinderi speciale pentru exploatarea rațională a pământului. Prin băncile noastre românești astfel de întreprinderi nu s'au inițiat. Tot ce s'a făcut este, că unul din institutele noastre mai mari exploatează în regie proprie un latifundiu, luat în arândă înainte de declararea războiului european. Un alt institut românesc, după cât auzim, a luat acum o proprietate în arândă, pe care intenționează a o exploata în mod rațional. In fine douătrei institute au cumpărat câteva proprietăți mijlocii, deasemenea potrivite pentru introducerea de economii agricole moderne.

Față cu aceste porniri noi numai bucură ne putem, mai cu seamă, că «Revista Economică» stăruie de ani de zile, ca băncile noastre să-și îndrepte atențiunea și asupra altor terene de activitate economică. Terenul exploatărilor agricole îl considerăm de cel mai propriu aptitudinilor noastre, teren, pe care se poate ajunge frumoase rezultate. — Iar dacă regretăm ceva este, că nu putem număra mai multe institute, care să fi făcut asemenea celor amintite în rândurile de mai sus.

Dar cecece nu s'a făcut până acum, se poate face de aici înainte. Este — cum vom vedea — un interes economic general, atât pentru patria noastră, cât și pentru poporul nostru, în special, ca băncile noastre să urmeze pilda institutelor mari și să îmbrățișeze exploatarea agricole. Tocmai de aceea îndemnăm pe conducătorii institutelor noastre, să se ocupe serios de această chestiune și unde găsim condițiunile date, să caute a îmbrățișa noul teren de muncă. Natural, aceasta să o facă cu precauțiunea necesară și numai având oameni pricepuți, cecece în nici un caz nu va fi greu de găsit. Pe de altă parte să fie cu considerare și la mijloacele de cari dispun. Să nu se angajeze la întreprinderi, cari trec peste puterile proprii și să nu ia în considerare mijloace financiare, de cari nu dispun cu ușurință. Urmând astfel își vor deschide lor un nou izvor de venit și vor face poporului nostru cele mai bune servicii.

Introducând băncile noastre economii agricole raționale, economii de model pe proprietățile arândate de ele, vor face cea mai bună școală pe seama poporului, care mai mult învață din cecece vede, de cât din cecece aude. Factorul cel mai puternic pentru augmentarea producțiunii agricole nu sunt proprietățile mari, ci cele mici, la cari atâtea și atâtea pământuri sunt azi slab cultivate. Când pe toate acestea se va introduce, se va deprinde o economie mai rațională, venitul micilor noștri economi se va îndoi și se va întrei.

Augmentarea producțiunii agricole prin pilda băncilor e necesară și din punct de vedere al intereselor fiscale ale statului. Cine se mai îndoieste astăzi, că sarcinile publice, după războiu, vor fi foarte mari? Iar, suportarea lor va fi posibilă, numai dacă contribuabilii vor putea produce mai mult, sporindu-și din ce în ce veniturile.

Spiritul de întreprindere pentru noul teren de activitate nu lipsește. Pe acest teren sunt mai multe șanse de răușită decât pe terenele, pe cari s'au făcut unele încercări în trecut. Avem mai mulți oameni pricepuți și controlul e mai ușor. Plasarea capitalurilor e mai sigură și mai limitată. Desvoltarea se poate face treptat și numai în măsura rezultatelor deja obținute. Or, aceasta este singura cale nor-

mală. Căci, dacă lucrarea proprietăților de pământ succede, se poate trece la exploatarea industriilor agricole, unde găsim un teren foarte vast și productiv. Să ne gândim numai la fabricarea produselor de lapte, unt, brânză etc., ori la cele ale poamelor, ne mai vorbind de comerțul cu cereale și alte produse. Câte venituri nouă și durabile nu ar oferi aceste industrii?

Iată, în chipul acesta se poate face un nou început. Precum înainte cu 40—50 de ani, conducătorii noștri au înțeles spiritul timpului și au făcut începutul organizației noastre de credit, tot asemenea să înțeleagă conducătorii noștri de acum, vremurile nouă de azi. Să prindă îndemnul cele nouă și să le realizeze după recepta veche: cu stăruință, energie și însuflețire.

La chestiunea monopolului de asigurare.

Cumpăna motivelor pro și contra monopolului de asigurare se pare a fi inclinat definitiv în favorul societăților private. În timpul din urmă nu se mai aude decât un eco al discuțiilor aprinse pe tema monopolizării instituției de asigurare, iar din ecoul acesta abia se mai distinge dorința erarului de a supune la impozite speciale societățile private, bineînțeles sub diferite forme. Din capul locului eră doar evident, că intențiunea erarului nu eră să răscumpere în mod forțat o serie de întreprinderi private cu pasivele (activele) lor totale de peste două miliarde coroane, pentru că o astfel de sumă, sincer vorbind, nu prisosește. Dar nici cultivarea instituției de asigurare însași nu putea fi ținta monopolizării, pentru-că spre scopul acesta, cum se știe, stau numai două căi la dispoziție și anume: sau se ia ca idee conducătoare *principiul sever al cooperației filantropice* disciplinate prin autoritatea și forța statului, sau se decretează ca idee fundamentală *egalitatea strictă între prestațiune și contraprestațiune*. În alte direcțiuni, ca d. es. în direcția introducerii obligamentului de a plăti premii de asigurare impuse în mod arbitrar, probabil nu s'a cugetat nimeni serios, pentru-că scopul contribuțiilor forțate, de sigur, se poate atinge și fără obligamente de asigurare din partea statului.

Cultivând afacerile de asigurare pe baza principiului egalității dintre prestațiune și contraprestațiune, statul ar continua paralel cu societățile private să se folosiască simplu de praxa și de serviciile acestora în toate privințele. Aplicând însă principiul filantropiei sociale de stat, care este singura bază sănătoasă pentru monopolul de asigurare, rezultatul ar ajunge de multeori

să fie negativ, precum se întâmplă aceasta la toate instituțiile de asigurare de stat chiar și acolo unde monopolul e introdus deja de secol.

Să ne închipuim însă totuși pentru câte-va momente cazul, că statul nostru decretează asigurările edificiilor contra daunelor de incendiu ca instituție de stat și precum în alte chestiuni, așa și aici, urmăm modelele instituțiilor germane. Cum s'ar prezenta atunci gestiunea și organizația acestui ram de afaceri?

În marele ducat Baden de. es. o astfel de instituție de stat există dela 25 Septembrie 1758 încoace. Această instituție de asigurare a pereurs până astăzi de sigur o cale respectabilă plină de experiențe practice, pe cari o nouă instituție de stat nu le poate disconsidera.

Despre modul cum se prezintă activitatea și organizația acestei instituții, ne putem face idee din dispozițiile seriei de legi și normative de executare a acestora, în marele ducat Baden. Să încercăm deci a înșira aici momentele principale pentru toți amicii chestiunilor de asigurare.

Întreagă administrația o conduce un comitet compus dintr'un președinte și doi membri. Comitetul de administrație e subordonat imediat ministerului de interne. Ca persoană juridică însă institutul de asigurare, deși al statului, este totuși separat de persoana juridică a statului. Între fisc și institutul de asigurare deși administrat și condus imediat de stat, totuși obvin și trebuie să obvină chestii de controversă. În cazuri excepționale se întregeste comitetul administrativ cu atâtea persoane, câte sunt necesare. *Afacerile per cassa sunt, cu puține excepții, eschise din gestiunea de afaceri a institutului de asigurare.* Incassoul și plățile se fac prin perceptorate. Activitatea institutului de asigurare se extinde și se reduce exclusiv la tehnica de prețuire a edificiilor, la registratura prețuirilor, și în fine la stabilirea premiilor. Toate edificiile asigurate fără deosebire, trebuiesc prețuite prin experții jurați ai institutului totdeauna la următoarele ocaziuni:

- a) edificare nouă, începută,
- b) edificare nouă, terminată,
- c) inovațiuni, îmbunătățiri,
- d) reparaturi,
- e) mărirea edificiului,
- f) reducerea resp. demolare parțială,
- g) urcarea valorii cu minimum 200 Mărci.
- h) reducerea valorii cu minimum 200 Mărci,
- i) modificarea edificiului,
- k) incendiu.

Ocaziile de prețuire se sistematizează în *reviziuni generale și reviziuni speciale*. În mod firesc organele institutului de asigurare sunt exclusiv prețuitorii: inspectorul asigurărilor de edificii reprezintă forul suprem de revizie a prețuirilor, subordonat imediat consiliului de administrație. Teritoriul țării e împărțit în oficii cercuale, districtuale, cu câte doi prețuitori și ev. 2 prețuitori suplenți. În fine în fiecare comună sunt câte 2 prețuitori comunali cu suplenții lor necesari.

La fiecare ocazie, fiecare prețuire se face prin trei prețuitori: cei doi prețuitori cercuali (districtuali) și ca al treilea, un prețuitor comun. În caz de divergență a datelor prezentate de fiecare prețuitor, se calculează media aritmetică a celor 3 date și aceasta e definitiv valabilă. La fiecare edificiu se recere prețuirea a 3 cifre și anume:

- a) suma de asigurare,
- b) suma speselor de restaurare, (nu reedificare;)
- c) suma speselor pentru edificiul de nou zidit.

Instrucția specială pentru prețuitori, în caz de daună, impune, ca suma de desdăunare să fie egală cu produsul din a) și b) divizat cu c), de unde urmează, că la un edificiu nou, distrus total de incendiu, suma de despăgubire este egală cu suma asigurată. Acesta este singurul caz, când cele 2 cifre de sub b) și c) trebuie să fie egale. Ele diferă însă cu cât edificiul se învechește.

De aici prețuirile cele multe, fără de cari o instituție de asigurare de stat în ramul asigurărilor de incendiu nu poate exista, printrucă atunci, când se lasă *la buna chibzuială a cetățenilor* să-și declare de bunăvoie valoarea edificiilor în scopul supunerii la contribuțiuni de premii forțate, nu trebuie multă experiență, pentru a recunoaște, că întreagă instituția e periclitată în temelii ei. Fapt e, că punctul de plecare trebuie să fie prețuirile exacte *à priori*.

Admițând însă prețuirea fiecărui edificiu în fiecare an cel puțin odată, ajungem la rezultatele următoare. În Ungaria sunt peste 3-5 milioane de edificii de locuit (conform statisticii din 1910). Statistica nu ne arată numărul edificiilor economice și industriale, cari pot fi încă de douăori mai multe. Lucrările prețuirii anuale ordinare trebuind să fie terminate în lunile Noiembrie și Decembrie, urmează, că zilnic trebuiesc prețuite ceea 200,000 edificii resp. considerând ca prestațiune de record a unei comisii de 3 prețuitori experți 100 edificii pe zi, urmează că țara întreagă ar trebui organizată în cea 2,000 districte de asigurare cu 4,000 de prețuitori, la cari se mai atașază zilnic 1,000 de prețuitori comunali. Astfel nu sunt exagerate cheltuielile de prețuire a tuturor edificiilor din țară odată într'un an cu suma de 20—30 milioane coroane, respective avem deja *dela fiecare edificiu să încasăm 2—3 coroane pentru spese ordinare de prețuire*. Pe lângă instrucțiile severe de prețuire ale marelui ducat Baden însă prețuitorii conștiențioși abiă dacă ar putea termina cu 50 edificii pe zi.

Am lăsat să premerge chestiunea prețuirilor, ca fiind cea mai importantă. Nu mai puțin importante sunt și chestiunile registraturii (matriculelor) de asigurare, cari firește, privesc exclusiv organele administrative comunale. În fiecare comună se află matricula asigurărilor de incendiu, în care fiecărui proprietar de edificii trebuie să i se reserveze pagina sau paginile sale pentru a fi ținute à-jour de scriitorii cancelariei comunale, cari sunt însărcinați să poarte matricula *in puplo*, cu un exemplar pentru oficiile districtuale de

asigurare. Dacă luăm în considerare schimbările continue, la cari sunt supuse edificiile, schimbări cari trebuiesc trecute la matriculă în continuu, vor fi destule comune unde un scriitor nu poate răsbi cu matricula, ci trebuiesc 2 sau 3. Sunt însă și alte tabele și alte lucrări scripturistice, cari trebuie să cadă tot în sarcina cancelariei comunale. Așa de es. completarea tabelelor de prețuire (mare parte), tabelele de daune, atestatele de demolare, atestatele de edificare, atestatele pentru îndreptățirea la ridicarea sumelor de desdăunare, cererile de anticipațiuni ale dăunaților, atestatele despre schimbarea proprietarilor, listele contribuțiilor de premii și în fine diferite alte extrase statistice, administrative și documentare, fie în sus pentru oficiile districtuale, fie în jos pentru proprietari de case. În privința lucrărilor scripturistice de fapt există atâtea birouri încărcate cu tot aparatul complicat de asigurare, câte comune sunt și aproape toate lucrările scripturistice ale instituției de asigurare de stat trebuiesc făcute numai de cancelaria comună și încă conform legii: pe spesele comune. Așadar în loc să avem de a face cu un institut de asigurare, vedem cca 80—90 de mii resp. atâtea institute de asigurare, câte comune sunt în țară. Așadar, chiar dacă am fi în stare să exagerăm capacitățile și prestațiunile cancelariilor comunale, spesele cad tot în sarcina cetățenilor.

O a treia grupă de lucrări privește stabilirea premiilor și încassarea acelor. În marele ducat Baden premiile se fixează procentual *fără considerare la clasele de risc*. Suta de Mărci, valoare asigurată, se taxează d. es. cu 12 Pfenigi fără considerare la calitatea materialului. Stabilirea procentului de tarifare se face în fiecare an referind totalul daunelor, plus spesele, la totalul sumelor asigurate. Listele speciale conținând sumele de premii, ce trebuiesc apoi plătite de fiecare asigurat, se afișează mai întâi la casa comună (primărie), apoi se predau preceptoratelor, cari pe baza acestor liste scriu provocările de plată la adresa fiecărui proprietar și de aici încolo chestia financiară aparține casieriiilor statului, dela cari se cere să lucreze absolut fără nici o restanță.

Desdăunarea se plătește în două rate egale și anume prima oară, când proprietarul dovedește, că a început reedificarea și a doua rată, când dovedește că reedificarea s'a terminat. Este o tendință serioasă de a delătura cu totul cazul, când proprietarul pentru motivele sale nu mai dorește reedificarea. În general un astfel de proprietar nu primește nici un fel de desdăunare.

Premise toate acestea, ne întrebăm, dacă la noi în Ungaria s'ar putea închipui introducerea unei instituții de stat pentru asigurările de edificii contra daunelor de incendiu în felul descris mai sus? Credem că răspunsul nu poate fi afirmativ, căci ar însemna să se întemeze în loc de un institut de asigurare, atâtea zeci de mii, câte comune sunt în țară. Așa se prezintă *monopolizarea unui singur ram de asigurare*, a asigurărilor contra daunelor de incendiu. În fine mo-

nopolizarea unor instituții private nu poate fi totdeauna identică cu exproprierea acelor. Observăm însă că nici în Baden nu e monopol exclusiv asupra asigurărilor de incendiu, deoarece obiectele mobile, nutrețuri etc. se asigură la societăți private.

Rămâne deci, ca societățile private să fie lăsate în bună pace să-și îndeplinească menirea lor umanitară și de interes economic-național ca și până acum, anume din propria lor putere, *fără nici un sprijin din partea statului*, din contră fiind supuse la impozite speciale, după cum se dă cu socoteala.

V.

O părere asupra încheierii păcii.

— Pacea prin înțelegere și interesele economice ale Germaniei. —

George Gothein, deputat al camerei imperiale din Germania, a ținut de curând, în München, o conferință asupra intereselor Germaniei la încheierea păcii. Deoarece părerile conferențiarului servesc la lămurirea și aprofundarea chestiunii, dăm și noi o parte din ele, ca fiind actuale și de interes deosebit pentru toată lumea, preocupată acum de modul încheierii păcii.

Iată mersul ideilor lui G. Gothein din numita conferință:

Marele admiral Tirpitz a zis de curând în München, că poporul german nu a cuprins încă pe deplin cu mintea însemnătatea uriașelor pierderi, ce a suferit în acest războiu. Al sutălea miliard al împrumutului de războiu se va ajunge încurând. Aceasta însemnează a plăti interese anuale de 5 miliarde mărci și, dacă amortizarea se va face numai cu câte 1%, un alt miliard. La acestea se adaug rentele pentru cei nenorociți prin războiu și pentru urmașii lor, ca la 3½ miliarde și mai departe interese de ½ miliard, cel puțin, spese pentru reconstruiri. Aceste sunt, așadar, în viitor un plus de sarcini de 10 miliarde mărci pe an. Va veni odată timpul când nu se va mai putea ascunde, ci va trebui să se plătească. Dacă atunci nu se va putea amortisi o parte însemnată a datoriei de războiu dintr'odată, prin un tribut de avere mai mare, care s'ar putea distribui și pe mai multe rate, vieța economică a țării se va îngreună enorm.

Autorul se întrebă, că oare nu s'ar putea obține o *despăgubire de războiu*? Broșurile, cari se ocupă cu ținta războiului, pretind, precum se știe, 20 de miliarde. Cine să le plătească însă? *Rusia* stă dinaintea bancrotului de stat, asemenea Serbia, Montenegro și Italia. Dar bogata *Franța*? Și Franța și-a pierdut o parte mare a bogățiilor sale. Cele 22 miliarde de mărci, investite în valori rusești, azi nu mai valorează nimica. Mai înainte se credeă, că ele s'ar putea obține ca despăgubire de războiu. Acum la ce ar mai fi bune, decât să se tapeteze cu ele odăile? La aceasta se adaugă, că părțile cele mai valoroase ale Franței sunt ruinate, și că ea a suferit imense pierderi în oameni. S'ar putea face mai departe constrângere la plățire de despăgubiri de războiu numai prin aceea, că acele părți ale Franței s'ar țineă ocupate până când din ele s'ar scoate întreagă despăgubirea de războiu. Dar după războiu oamenii vor trebui folosiți toți la restabilirea propriei vieți economice. Mai rămâne numai bogata *Anglie*. Nici sarcina datoriilor Angliei, pricinuite de războiu, nu

sunt neînsemnate și pierderea ei în vapoare i-a păgubit grav puterea economică. Și cum s'ar și putea, peste tot, scoate o despăgubire dela Anglia, când țara n'a fost ocupată? O despăgubire de războiu dela *America* și *Japonia* este exchisă a priori din cauza situației geografice. Astfel va trebui însă țara să-și plătească datoriile de războiu după încheierea acestuia.

Continuarea războiului încă un an, ar costa pe țară rotund încă 50 de miliarde. Dar, ceace s'ar putea eventual încă câștiga, ar valora atâta cât fac aceste jertfe? Însă jertfele nu constau numai în bani, ci și în oameni. Încă un an de războiu ar costa pe țară jertfe imense în oameni. Și numărul nașterilor scade, iar mortalitatea în țară crește. Nespun de mulți din ceice sunt pe câmpul de luptă și-au întrerupt cultura spiritului și în urma acesteia nu mai pot presta, în privința economică, ceace de altfel ar putea să presteze.

Cu toate aceste, zice mai departe autorul, lumea nu trebuie să fie așa pesimistă ca marele admiral Tirpitz. Câmpurile de războiu sunt afară de granițele Germaniei. Toate locurile de producție ale țării sunt pretutindena nevătămate. Puterea de muncă a femeii va trebui să fie de ajutor și după războiu. Grija, că dușmanii Germaniei ar putea să se învoiască economiceste contra acesteia, este neîndreptățită, dacă țara va ști să facă o politică înțeleaptă. Lumea nu se poate lipsi de Germania. Rusia are lipsă de Germania ca piață de desfacere și ca furnizor de produse industriale. Deja înainte de revoluția rusească erau propuse enorme comande de produse industriale. De asemenea stă lucrul și cu Italia. Însă Franța ar fi păgubită în modul cel mai grav prin războiul economic. În Anglia este masa cea mare a muncitorimii contra războiului economic, întocmai și exploatarea de cărbuni, proprietarii de vapoare, industria de bancă, țesătoriile, fabricațiunea de pele etc. America a declarat, că nu se gândește la un războiu economic după războiu. Pentrucă lumea are trebuință de Germani și pentrucă Germanii au trebuință de lume, de acea Germania — zice conferențiarul — trebuie să ajungă la o pace prin înțelegere, care îi va face posibil a-și exercita activitatea sa economică pretutindena în lume ca și înainte de războiu. O încheiere a păcii, care nu le aduce Germanilor cel mai deplin favor și care nu ar asigura pentru supușii săi din țările dușmanilor săi actuali posibilitatea continuării câștigului lor, o astfel de încheiere a păcii ar fi de fapt o «pace de renunțare», o «pace de infometare». Germanii pretind ușe deschisă în toate coloniile, nici un acord de prerogative în țara mamă, înlăturarea sferelor de interese în statele mai slabe economiceste. Și tonajul său sechestrat în țările străine trebuie să i se redea. Va trebui să urmeze o pace prin înțelegere și pentru aceea, pentrucă după războiu nu vor mai fi în stare să-și pună relațiile lor pe vârful sabiei. Înainte de războiu Germanii au cheltuit anual, pentru armată și flotă, 1800 milioane mărci. După experiențele războiului actual ar trebui să se cheltuiască întreit, dacă peste tot înarmarea ar mai avea un rost, deci 5—6 miliarde de mărci anual, pe lângă plusul de cheltuieli de 10 miliarde mărci, pe care li l-a pricinuit, fără doar și poate, acest războiu. Și chiar când Germanii ar putea — în adevăr însă nu pot — nu la nici un caz ceda-lăți, chiar și când ar merge cu banii, deoarece nici o țară nu are oamenii trebuincioși spre acest scop, dupăce au căzut deja 12 milioane de oameni. Înarmarea pe întrecute trebuie așadar sistată, fiind aceasta

o simplă necesitate. Nu ne rămâne altă decât o desarmare pe întreagă linia.

Venind rândul la înțelegere asupra bugetului armatei și flotei, și aceasta făcându-se publice în toate statele, se vor afla deputați de ajuns în fiecare stat, cari să împedece, că cheltuelile pentru înarmare să fie contate sub un alt titlu fals. Un for comun, arbitriul dela Haaga, care ar avea să examineze orice plângere, trebuie să supravegheze asupra acestei chestiuni. Aceasta se poate și se va executa, pentrucă trebuie să se execute. Asupra acesteia este toată lumea de acord. Dușmanii însă voesc mai întâi să răstoarne «militarismul». Militarism se găsește pretutindeni, însă el se nimicește tocmai prin acest războiu.

Mai rămâne întrebarea: trebuie *Belgia* anexată? Pe motive economice nu; pentrucă comorile pământului său sunt disparent de neînsemnate, față de ale Germaniei. Fiind *Belgia* atrasă în sistemul de vamă agrar al Germaniei, vor crește acolo plățile și exploatarea miniere de cărbuni belgiene nu vor mai fi capabile de concurență. De altfel *Belgia* nu și-a acoperit nici odată, chiar nici înainte de războiu, trebuința proprie de cărbuni și a fost avizată la import de fer brut și alimente... De aceea nu trebuie anexată. Tarife de căi ferate favorabile se vor putea rezervă în tranșacțiile de pace.

Și însemnătatea militară a *coastei flandrice*?..? Crearea unui port pentru vapoarele mari de războiu la coasta flandrică este, după judecata celor mai competenți factori germani, imposibilă din punct de vedere tehnic, din cauza băncilor de nisip îngrămădite acolo, cari se opun oricărei înlăturări.

În fine — spune autorul — Germanii vor putea ținea *Belgia* numai dacă va ingenunchia pe toți dușmanii ei. Rezultatul însă ar fi atunci, că coaliția nenaturală, care a pricinuit acest războiu, s'ar perpetua. Înarmarea absurdă, pe întrecute, ar trebui să rămână. Aceasta însă, precum s'a mai zis, este imposibilă. Ideea desarmării internaționale și înțelegerea sunt pe cale de a birui în toată lumea și nu se vor mai putea împedeca.

Izvoarele dirijării chestiunilor agricole.

Izvoarele din cari putem împrumuta cunoștințe autentice cu privire la dirijarea chestiunilor agricole sunt următoarele:

- a) legile,
- b) ordonanțele ministeriale,
- c) regulamentele (statutele) municipale,
- d) regulamentele comunale,
- e) convențiile internaționale,
- f) decisiunile judecătorei administrative,
- g) usul.

a) Legile sunt izvoarele cele mai puternice ale izvoarelor de drept și ele regulează chestiunile cele mai importante agricole. Sunt legi organice, cari regulează sistematic o parte de sine stătătoare a chestiei agricole (s. e. legea silvanală), și legi suplimentare (novele), care întregesc o lege organică (s. e. legile suplimentare cari întregesc legea cassei muncitorilor). Legile asupra chestiunilor agricole ungare se refer în senz strict luat numai la Ungaria, pentrucă țările soațe, în înțelesul art. de lege XXX din 1868, au autonomia lor legislativă și administrativă în afa-

cerile interne, și între chestiunile interne se numără și agricultura. Însă, s. e., dispozițiile, cari se refer la legile dreptului de apă, la izvoarele de apă minerală, cum și la râurile navigabile, se extind și asupra Croației și Slavoniei, deasemenea și acele dispoziții ale art. de lege XVIII din 1913 cu privire la întregirea și modificarea legii dreptului de apă, cari se refer la regulările de apă ce au să se facă cu privire la izvoarele și apele minerale, la porturi, la navigație și la întreprinderile industriale sau la râurile navigabile.

b) Ordonanțele ministeriale normează chestiunile în detalii ale conducerii agriculturii, sau se refer la cazuri singuraticice (concrete). Cele mai esențiale apar în magazinul ordonanțelor și în monitorul săptămânal oficios al ministerului de agricultură, în (Földmívelési Értesítő).

c) Regulamentele municipale normează chestiunile de interes local ale conducerii agriculturii și ele se pot mișca numai în cadrele legilor și ordonanțelor ministeriale. Regulamentele municipale, în înțelesul § 33 al art. de lege XX din 1901 despre simplificarea procedurii administrative, sunt a se comunica pe calea foii oficiale a comitatului.

d) Regulamentele comunale se refer la chestiunile de interes comunal ale conducerii afacerilor agricole și nu pot depăși cadrele legii, ale ordonanței ministeriale și ale regulamentului municipal.

e) Convențiile internaționale se refer la chestiuni de interes comun ale mai multor state în ce privește conducerea afacerilor agricole (cum sunt: apărarea contra phyloxerei, protecția paserilor, convențiile referitoare la afacerile veterinare, institutul agricol internațional s. a.

f) Deciziunile judecătoreii administrative, în înțelesul art. de lege XXVI din 1896, nu se pronunță hotărâtor cu privire la autoritățile administrative. Aceste deciziuni însă, de a cărora publicare se poartă grije, conform naturii lucrului, merită atențiune continuă din partea tuturor autorităților administrative și a altor instituțiuni, între aceste, și a băncilor.

g) Usul are numai puțină însemnătate pe terenul conducerii afacerilor agriculturii, pentru că la noi împrejurările agricole sunt rezultatul unei dezvoltări mai recente.

CRONICĂ.

Urcarea tarifei telefoanelor. În departamentul comerțului s'a ținut la 5 l. c. o conferință de specialitate în cauza urcării tarifei telefoanelor, sub prezidenția secretarului de stat *Dr. Hantos Elemér*. În vorbirea de deschidere, președintele a arătat, că scumpirea telefonului e necesară pentru adăusele de scumpete ale angajaților și funcționarilor.

Referentul a prezentat proiectul nouelor tarife, în sensul căruia *în provincie* și anume în orașele unde sunt mai mulți decât o sută de abonați, abonamentul anual va fi de K 240.— iar în comunele cu mai puțin de o sută de abonați, abonamentul rămâne în măsura veche K 120.— Pentru conversațiuni interurbane se va aplica o tarifă după distanțe. În Budapesta abonamentul anual se urcă dela K 300 la K 480.—

Bugetul provizor al finanțelor comune austro-ungare, prezentat delegațiunilor monarhiei întrunite la 3 l. c. prevede pentru exercițiul anului 1917/1918 ca spese ale armatei teritoriale 19.5 miliarde și o jumătate miliard pentru spesele marinei. Tot cu ocazia aceasta se prezintă și consemnarea speselor și venitelor totale pentru cei trei ani de războiu espirați. Mijloacele financiare puse la dispoziția resorturilor comune în acest răstimp au fost:

pentru ministerul de externe	K	271,301.651.—
pentru ministerul de războiu :		
a) armata	K	44.038,741.940.—
b) marina de războiu	„	891,402.162.—
pentru minist. finanțelor comune	„	16,915.748.—
pentru controla compturilor	„	1,086.000.—
		<hr/>
	Totat K	45,219,547.502.—

Să observă însă, că aceasta nu însemnează o dare de seamă definitivă despre totalul speselor de războiu pentru anii trecuți, deoarece revidarea, rezolvarea și contarea definitivă a tuturor actelor financiare pretinde timp îndelungat și după terminarea războiului.

Influența știrilor despre armistițiul asupra bursei de efecte din Budapesta, se vede a nu fi fost tocmai favorabilă, deoarece procesul de scădere a cursurilor continuă, în timp ce transacțiunile se restrâng la cadre modeste. Membrii bursei au subscris de curând un circular, prin care se obligă, că nici Dumineca, nici în zile de sărbătoare, resp, nici după amiaza în zile de lucru nu vor mai desfășura afaceri de bursă în cafenele.

Ministrul de războiu despre demobilizare. În oședință a delegațiunilor ministrul de războiu, Stöger-Steiner, a declarat, că în privința demobilizării în prima linie trebuiesc considerate greutatea de transport.

În privința demobilizării militarilor, aceasta se va efectua imediat la sosirea ordinului prealabil după cum vor permite mijloacele tehnice și după etate, începând cu cei mai bătrâni.

Monetizarea în anul 1917/1918. Ministerul de finanțe intenționează a monetiza, în anul bugetar 1917/18, în total 130.437,173 monete în valoare de K 13.343,460.— și anume 237,173 piese de aur à K 20.—; 200,000 piese de aur à K 10.—, 50 milioane piese à 10 fileri și 80 milioane piese à 2 fileri. Monetele de aur se vor bate din aurul furnisat de minele de aur și de particulari.

Afară de aceasta se vor mai remonetiza: 20,000 piese à K 20.—, 2000 piese à K 10.—, 10,000 piese à K 5.— argint, 100 000 piese à K 1.—, precum și 2,500,000 piese à 2 fil. de aramă — acestea din urmă în 5 milioane piese à 1 fil.

BIBLIOGRAFIE.

„Anuarul Băncilor Române». Anul XIX. 1918. Redactor: *Constantin Popp*. Editura «Solidarității». Sibiu Tipografia arhidiecezană 1917. Prețul K 5.30 incl. porto.

Cunoscutul șematism al societăților pe acțiuni, al însoțirilor și altor întreprinderi românești a apărut zilele trecute în formatul obicinuit în extensiune de 9 coale tipar.

Coala primă conține pe lângă calendarul pe 1918 (Gregorian și Iulian): Noua tarifa postală (intrată în vigoare la 1 Octombrie 1916), Tarifa pentru telegrame, Nouele tarife de timbre (Scala I, II și III, intrate în vigoare la 1 Decembrie 1916). Chei pentru calcularea intereselor, Competința de timbru a registrelor comerciale și Monetele diferitelor state.

Șematismul propriu zis cuprinde datele obișnuite și bilanțul pe 1916, dela 126 de institute de bani, ca soc. pe acțiuni, 25 de însoțiri și 9 alte întreprinderi. «Banca generală de asigurare din Sibiu, unica noastră bancă de asigurare, precum și «Solidaritatea» cu extras din statutele ei figurează sub capitole speciale. «Anuarul» mai conține într'un capitol separat «Dividenda băncilor noastre pe 1916 și la sfârșit cele două sumare, unul alfabetic și unul după sedii.

Anuarul pe 1918 are și o inovație: *cheia pentru bilanț*, un mic dicționar anexat la sfârșit după sumare, arătând în ordine alfabetică, expresiunile co-răspunzătoare celor românești în limbile maghiară și germană. Cu ajutorul acestei chei se pot folosi de Anuar cu bun succes și cercurile interesate maghiare și germane.

Anuarul se poate comanda la «Revista Economică» în Sibiu — Nagyszeben, cu prețul de K 5.30 mil. porto.

A apărut în *Biblioteca băncilor române*: «Cursul elementar de stenografie românească», prelucrat după sistemul stenotachigrafic de *Vasile Vlaicu* și se poate procura dela: *Librăria arhidiecezană din Sibiu* (Nagyszeben) cu prețul de Cor. 2.— plus porto.

Cine se interesează de un *sistem cursiv* (nu geometric) de stenografie românească, cerând să i se împlinescă așteptările de *ușurință la învățat, practicitate, iușeală la scris, și siguranță la cetit*, poate afla în cartea aceasta mulțămire stenografică. Comparând-o cu alte cărți, de alte sisteme, un stenograf român va mai afla însă în ea și alte calități folositoare.

Autorul fiind convins de calitățile sistemului, n'a pregetat a riscă spese urcate și muncă îndelungată pentru a da în mâna celor interesați: *funcționari, studenți și intelectuali*, ceva folositor ca stenografie românească.

Cartea are 2 părți: teoretică (tipărită) și practică (litografată). Partea teoretică este interesantă și instructivă, iar cea practică e precisă și completă.

Sumarul:

Băncile și lucrările agricole. — La chestiunea monopolului de asigurare. — Izvoarele dirijării chestiunilor agricole. — O interesantă parere asupra închierii păcii. — *Cronică*: Urcarea tarifelor telefoanelor. Bugetul provizor al finanțelor comune austro-ungare. Influența știrilor despre armistițiul asupra bursei de efecte din Budapesta. Ministrul de război despre demobilizare. Monetizarea în anul 1917/1918. *Bibliografie*.

„Cassa de păstrare în Mercurea“ soc. pe acții.

Aviz.

Etalonul tuturor depunerilor fructificate la institutul nostru cu mai mult de 3%, începând din 1-a Ianuarie 1918 va fi redus cu 1/2%.

Depuneri noi fără anunț se fructifică cu 3%, — iar sume dela 5000 Cor. în sus, cu anunț, cu 3 1/2%.

Direcțiunea.

„AGRICOLA“

bancă populară societate pe acții în Szászsebes.

Aviz.

Institutul nostru începând cu 1 Ianuarie 1918 va plăti după depunerile spre fructificare până la K 20,000.— 3%, după cele mai mari 3 1/2%.

Depuneri noi primim cu 3%.

Darea o plătește institutul.

Szászsebes, 30 Noembrie 1917.

Direcțiunea.

„VLĂDEASA“

institut de credit și ecôn. soc. pe acții Huedin-Bánffyhungad.

Aviz.

Aducem la cunoștința deponenților noștri, că etalonul intereselor după depuneri începând cu 1 Ianuarie 1918 l-am redus cu 1%

Direcțiunea.

„FURNICA“

institut de credit și de economii, soc. pe acții Făgăraș.

Provocare.

Proprietarii acțiunilor «Furnica» din Făgăraș din emisiunea a III-a Nrii.: 810, 811, 814—817, 840, 1016, 1017, 1021—1030, 1046, 1056, 1057 în înțelesul §. 9 din statutele societății, sunt provocați a-și achita ratele restante din capitalul acționar subscris de dânșii, fiind-că cel ce nici în timp de 4 săptămâni dela a 3-a publicare nu le va achita, își perde drepturile de acționar și ratele solvite vor trece în fondul de rezervă al societății.

Făgăraș, 1 Decembrie 1917.

1—3

Direcțiunea.

„ALBINA“

institut de credit și economii în Sibiu.

Aviz.

Prin aceasta aducem la cunoștință, că în înțelegere cu celelalte institute financiare săsești din loc, dela 1 Ianuarie 1918 vom fructifica:

Toate depozitele spre fructificare — vechi și noi — cu anunț, cu $3\frac{1}{2}\%$.

Depozitele fără anunț și depozitele în Cont-curent cu 3% .

Depozitele spre fructificare și în Cont-curent, cari se ridică în curs de 15 zile dela depunere, nu beneficiază de interese.

Sibiu, 4 Decembrie 1917.

Direcțiunea.

O domnișoară,

care poate lucra independent în toate secțiile introduse la bănci, caută post de contabil sau funcționar definitiv. Adresa o dă redacția acestei reviste.

1—3

„LUMINA“

institut de credit și economii societate pe acții în Sibiu.

Aviz.

Etalonul tuturor depunerilor fructificate la institutul nostru cu mai mult de 3% , începând din 1-a Ianuarie 1918 va fi redus cu $\frac{1}{2}\%$.

Depuneri noi fără anunț se fructifică cu 3% , iar sume mai mari, cu anunț, cu $3\frac{1}{2}\%$.

1—1

Direcțiunea.

„ȘOIMUL“

institut de credit și economii societate pe acții în Uioara.

Aviz.

Institutul nostru cu 1 Ianuarie 1918 reduce etalonul de interese la toate depunerile cu 1% . Darea o plătește institutul.

Murășuioara, la 3 Decembrie 1917.

Direcțiunea.

Capital social Coroane 1.200.000.

Telefon Nr. 188.

Post Sparcassa ung. 29,349.

„BANCA GENERALĂ DE ASIGURARE“

☯☯☯ societate pe acții în Sibiu — Nagyszeben ☯☯☯

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria,

în 1911, sub egida «SOLIDARITĂȚII».

„BANCA GENERALA DE ASIGURARE“ primește tot felul de asigurări, ca asigurări **asupra vieții**, în toate combinațiunile și asigurări **contra spargerilor**. Mai departe mijlocește asigurări: **contra accidentelor și contra grindinei** etc

— Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiunile cele mai favorabile. —

Asigurările se pot face prin oricare bancă românească, precum și prin agenții și bărbății de încredere ai societății. ≡≡≡ Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat.

Fonduri proprii de rezervă la finea anului 1916 preste K 400,000—
Daune plătite până la finea anului 1916 preste „ 250,000—

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare“

Sibiu — Nagyszeben. Edificiul „Albina“.